

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

OBJECTIUS DIDÀCTICS	OBJECTIUS DIDÀCTICS
<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre la necessitat d'un sistema de referència per descriure un moviment. • Conèixer els conceptes bàsics relatius al moviment. • Diferenciar velocitat mitjana de velocitat instantània. • Classificar els moviments segons la trajectòria. • Identificar m.r.u., m.r.u.a. i m.c.u. • Utilitzar correctament les equacions del moviment. • Saber expressar gràficament algunes observacions. • Reconèixer els efectes de les forces. • Identificar les forces presents en situacions quotidianes. • Calcular la força resultant d'un sistema de forces. • Comprendre el significat d'inèrcia. • Relacionar la força aplicada a un cos i l'acceleració que aquest cos adquireix. • Advertir la força de fregament en situacions habituals. • Reconèixer l'existència de la parella de forces acció-reacció. • Relacionar els moviments amb les causes que els produeixen. • Conèixer l'evolució de les idees sobre l'univers al llarg de la història. • Identificar el pes com una força gravitatòria. • Distingir entre pes i massa. • Comprendre que el pes d'un cos depèn de la seva massa i del lloc on es trobi. • Distingir entre pressió i força. • Saber interpretar experiències relacionades amb el principi d'Arquimedes. • Saber quines són les magnituds que influeixen en l'empenyiment que experimenta un cos quan se submergeix en un fluid. • Reconèixer els diferents efectes d'una mateixa força sobre superfícies diferents. • Reconèixer la presència de la pressió atmosfèrica i saber com es pot mesurar. • Entendre el principi de Pascal i conèixer-ne les aplicacions. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reconèixer les transformacions d'energia per explicar alguns fenòmens quotidians. • Definir energia mecànica i conèixer els aspectes sota els quals es presenta. • Explicar la conservació de l'energia mecànica en situacions senzilles. • Comprendre la diferència entre el concepte físic i el concepte col·loquial de treball. • Conèixer el concepte de potència i el de rendiment. • Explicar el concepte de temperatura a partir de la teoria cinètica. • Diferenciar clarament els conceptes de calor i temperatura. • Determinar la temperatura d'equilibri de les mesclures. • Comprendre el significat del principi de conservació de l'energia i aplicar-lo a transformacions energètiques quotidianes. • Relacionar nombre atòmic i nombre màssic amb les partícules que componen l'àtom. • Repassar els diversos models atòmics proposats al llarg de la història. • Conèixer la configuració electrònica dels àtoms. • Associar les propietats dels elements amb l'estructura electrònica. • Conèixer el criteri de classificació dels elements en el sistema periòdic. • Comprendre les propietats periòdiques dels elements. • Diferenciar i explicar els diversos enllaços químics. • Reconèixer els diferents tipus d'enllaç en funció dels elements que formen el compost. • Conèixer les propietats dels compostos iònics, covalents i metàl·lics. • Representar reaccions químiques a través d'equacions químiques • Realitzar càlculs estequiomètrics de massa i volum en reaccions químiques.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

<ul style="list-style-type: none"> • Justificar la pèrdua aparent de pes dels cossos en introduir-los en els líquids. 	
CRITERIS D'AVUACIÓ	
<ul style="list-style-type: none"> • Saber identificar els moviments segons les seves característiques. • Representar gràfiques dels moviments rectilinis a partir de la taula de dades corresponent. • Aplicar i solucionar correctament les equacions corresponents a cada moviment en els exercicis plantejats. • Resoldre canvis d'unitats i expressar els resultats en unitats del SI. • Identificar les forces que actuen sobre un cos, tant en repòs com en moviment. • Representar i calcular el mòdul, la direcció i el sentit de la força resultant d'un sistema de forces senzill. • Aplicar correctament l'equació fonamental de la dinàmica en la resolució d'exercicis i problemes. • Interpretar els moviments, tenint en compte les forces que els produeixen. • Utilitzar la llei de la gravitació universal per calcular el pes d'un objecte a la Terra i en altres cossos del Sistema Solar, per exemple, a la Lluna. • Conèixer les característiques de la força gravitatòria. • Explicar fenòmens senzills relacionats amb la pressió. Conèixer les diverses unitats de pressió i realitzar canvis entre elles. • Aplicar el principi d'Arquimedes en la resolució d'exercicis. • Explicar experiències senzilles en què es posi de manifest la pressió atmosfèrica. • Enunciar el principi de Pascal i explicar les múltiples aplicacions que en deriven. • Reconèixer l'energia com una propietat dels cossos, capaç de produir transformacions. • Aplicar el principi de conservació de l'energia mecànica a l'anàlisi d'alguns fenòmens quotidians. Assimilar el concepte físic de treball. • Utilitzar la teoria cinètica per explicar la temperatura dels cossos. Explicar la calor com un procés de transferència d'energia entre dos cossos. • Aplicar el principi de conservació de l'energia a situacions quotidianes. • Calcular el nombre de partícules d'un àtom a partir dels nombres atòmic i màssic. • Explicar les diferències entre el model atòmic actual i els models anteriors. • Interpretar equacions químiques. • Realitzar correctament càlculs de massa i volum en exercicis de reaccions químiques. 	

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

AVALUACIÓ INICIAL

Com es fa? (test inicial,qüestionari,entrevista...etc)

AVALUACIÓ FORMATIVA

Què es valora i com ? (proves,exercicis,dossiers, treballs,...etc)

Exercicis deures . Intervencions a classe. Observació directa .Presentació de memòria

Una prova escrita per cada tema per controlar el procés d'aprenentatge de l'alumnat.

Observació directa del comportament i actuació de l'alumnat a l'aula.

AVALUACIÓ SUMATIVA

Què es fa? (prova final, recopilació de treballs, dossiers,etc)

Exercici escrit amb qüestions que permetin valorar l'adquisició de reconeixements.

Presentació del dossier elaborat amb el material que els hi ha estat lliurat i els exercicis que s'han realitzat.

L'alumne que ha aprovat totes les avaluacions, té automàticament de nota final, la nota promig de totes les realitzades durant les tres avaluacions.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

CONTINGUTS

1. El moviment

- Sistema de referència.
  - Caràcter relatiu del moviment.
  - Conceptes bàsics per descriure el moviment: trajectòria, posició, desplaçament.
  - Classificació dels moviments segons la trajectòria.
  - Velocitat. Caràcter vectorial.
  - Velocitat mitjana i instantània.
  - Acceleració. Caràcter vectorial.
  - m.r.u. Característiques. Equació del moviment.
  - Gràfics x-t, v-t en el m.r.u.
  - m.c.u. Característiques. Magnituds angulars. Equació del moviment.
  - m.r.u.a. Característiques. Equació del moviment.
  - Gràfics x-t, v-t, a-t en el m.r.u.a.
  - Moviment de caiguda lliure.
  - Representació i interpretació de gràfiques.
  - Resolució de manera gràfica i analítica d'exercicis de moviments rectilinis.
  - Resolució numèrica d'exercicis de m.c.u.
  - Realització de canvis d'unitats.
  - Foment de l'observació i l'anàlisi dels moviments que es produeixen al nostre voltant.
  - Apreciació de la diferència entre el significat científic i el significat col·loquial que tenen alguns termes utilitzats en el llenguatge quotidià.
  - **Continguts transversals:** Educació viària.
-
- Definició de força.
  - Unitat de força en el SI.
  - Efectes dinàmics i estàtics de les forces.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

2. Les forces	<ul style="list-style-type: none"> • Força: magnitud vectorial. • Lleis de Newton: principi d'inèrcia. • Principi d'acció de forces. • Principi d'acció i reacció. • Les forces i el moviment. • La força de fregament. • Identificació dels efectes de les forces sobre els cossos. • Associació del punt d'aplicació d'una força amb l'origen del vector que la representa. • Comprovació experimental de la llei de Hooke. • Representació de forces a través de vectors. • Realització d'operacions de càlcul vectorial. • Resolució d'exercicis aplicant l'equació fonamental de la dinàmica, incloent-hi la força de fregament. • Afavoriment de la predisposició al plantejament d'interrogants vers els fets de la vida quotidiana. • Apreciació de la importància de les lleis de Newton per interpretar el moviment dels cossos.
3. Forces gravitatòries	<ul style="list-style-type: none"> • Característiques de la força gravitatòria. • La massa i el pes. • Els moviments i la llei de la gravetat. • Cossos que cauen. Cossos que ascendeixen. <ul style="list-style-type: none"> • El pes.
4. Forces i pressions en fluids	<ul style="list-style-type: none"> • Força ascensional en un fluid. • Flotabilitat. • Concepte de pressió. • Pressió hidrostàtica. • Pressió atmosfèrica. • La pressió i l'altura. • Pressions sobre líquids. • Principi de Pascal.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

- Relació de la pressió a l'interior dels fluids amb la densitat i la profunditat.
- Reflexió del motiu pel qual els cossos floten.
- Resolució d'exercicis mitjançant l'aplicació del principi de Pascal o el principi d'Arquimedes.
- Realització de canvis d'unitats de pressió.
- Valoració de la importància de l'estàtica de fluids a la nostra vida quotidiana.
- Anàlisi amb actitud interrogant dels fenòmens que s'esdevenen al nostre entorn cada dia.

CONTINGUTS

5. Transferència d'energia I. Treball

- Concepte d'energia.
- Tipus d'energia.
- Energia mecànica.
- Energia cinètica i energia potencial.
- Principi de conservació de l'energia mecànica.
- Treball mecànic. Unitats.
- Potència mecànica. Unitats.
- Rendiment.
- Fonts d'energia. Consum d'energia.
- Identificació de l'energia cinètica i l'energia potencial en diferents situacions.
- Reconeixement del treball com una forma d'intercanvi d'energia.
- Resolució d'exercicis de treball, potència i conservació de l'energia mecànica.
- Presa de consciència de l'alt consum energètic als països desenvolupats.

6. Transferència d'energia II.

- La temperatura dels cossos.
- Equilibri tèrmic.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

Calor i ones	<ul style="list-style-type: none"> • Mesura de temperatura: termòmetres. • Calor i variació de temperatura: calor específica. • Calor i canvis d'estat: calor latent. • Equivalència entre calor i treball mecànic. • Principi de conservació de l'energia. • Transmissió de la calor: conducció, convecció i radiació. • Anàlisi de situacions de la vida quotidiana en què es produeixen transformacions i intercanvis d'energia. • Resolució d'exercicis d'aplicació. • Transformació correcta de joules en calories i a l'inrevés. • Interpretació d'esquemes en què es mostren alguns efectes de la calor sobre els cossos. • Valoració de la importància de l'energia en la societat, la repercussió que té sobre la qualitat de vida i el progrés econòmic. •
7. Taula periòdica i enllaç	<ul style="list-style-type: none"> • Constitució de l'àtom. • Nombre atòmic, nombre màssic i isòtops d'un element. • Model atòmic de Bohr. Model atòmic actual. • Distribució dels electrons en un àtom. • El sistema periòdic dels elements. • Propietats periòdiques dels elements. • Enllaç iònic. Propietats dels compostos iònics. • Enllaç covalent. Propietats dels compostos covalents. • Reconeixement de la importància de la química en el descobriment de nous compostos per millorar la qualitat de vida. • Valoració de la necessitat de determinats elements i compostos en l'ésser humà.
8. La reacció química	<ul style="list-style-type: none"> • Reaccions exotèrmiques i endotèrmiques. • El mol. • Concentració de les dissolucions. • Ajustament d'equacions químiques. • Càlculs estequiòmètrics de massa i volum. • Càlculs estequiòmètrics amb dissolucions. • Afavoriment del respecte de les normes de seguretat en la realització d'experiments, ja sigui en un laboratori escolar o en un d'industrial. • Valoració de la importància de la química en la indústria per cobrir necessitats de l'ésser humà (nous materials, medicaments, aliments).

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Competència matemàtica

- S'ensenya als alumnes a analitzar i interpretar representacions gràfiques dels tipus x-t i v-t, corresponents al moviment rectilini uniforme, i gràfiques x-t, v-t i a-t, corresponents al moviment rectilini uniformement accelerat, a partir de l'elaboració de la gràfica mateixa i la taula corresponent.
- Es treballa el canvi d'unitats.
- També se'ls mostra com resoldre diversos exercicis de moviments rectilinis tant de manera analítica com gràfica.
- S'ensenya als alumnes a resoldre diversos exercicis sobre treball, potència i conservació de l'energia mecànica.
En l'equació del treball apareix la funció trigonomètrica cosinus, per la qual cosa caldrà recordar aquest concepte matemàtic, com també els càlculs amb angles.
- En aquesta unitat s'ensenya als alumnes a analitzar situacions de la vida quotidiana en què es produeixen transformacions i intercanvis d'energia i a resoldre exercicis d'aplicació per mitjà de senzills càlculs matemàtics.
- En alguns exercicis les dades o resultats s'expressen mitjançant una taula per organitzar-los i representar-los gràficament.
- A més, en alguns dels exercicis es mostra als alumnes la relació existent entre la calor i la variació de temperatura per mitjà d'una representació gràfica.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

- En la resolució dels exercicis relacionats amb el concepte de mol d'aquesta unitat, es repassen les proporcions i les relacions.
- S'ensenya als alumnes a relacionar la pressió a l'interior dels fluids amb la densitat i la profunditat. En la resolució d'aquests exercicis s'utilitzen equacions amb proporcionalitat directa i inversa i càlculs matemàtics.
- A moltes de les activitats i problemes de la unitat també s'utilitzen taules per ordenar els resultats. També es plantegen canvis d'unitats de pressió.

Competència comunicativa lingüística

- Tant a través de les lectures dels diferents epígrafs com mitjançant la realització dels diferents exercicis i problemes, els alumnes aniran adquirint un vocabulari científic, que a poc a poc augmentarà i enriquirà el seu llenguatge, així com la seva comunicació amb altres persones.

Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

- Les diferents activitats proposades fan factible que els alumnes analitzin i comprenguin els moviments que es produeixen al seu voltant constantment, i extrapolar d'aquesta manera els coneixements adquirits a l'aula a la vida quotidiana.
- És fonamental per adquirir les habilitats necessàries per entendre el món que ens envolta.
Per exemple, a partir del coneixement del principi de Pascal i el principi d'Arquimedes es poden justificar moltes situacions fàcilment observables en la vida quotidiana, com ara la flotació d'un vaixell
- S'insta els alumnes a valorar la importància de l'energia en les activitats quotidianes i a no malbaratar-la.
- A partir del coneixement sobre la calor, s'arriba a entendre la seva relació amb els canvis d'estat i les variacions de temperatura.
- A partir del coneixement de tots els elements que formen el sistema periòdic i els diversos tipus d'enllaç que poden existir entre aquests elements, s'arriba a entendre el motiu de l'existència d'alguns compostos i la inexistència de molts altres en el món que ens envolta.
- A partir del coneixement sobre els canvis químics i físics, els alumnes poden arribar a entendre la naturalesa dels canvis que es produeixen en el seu entorn quotidià i aprofundir en l'estudi dels diferents tipus de reaccions.

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

- L'estudi de tots aquests conceptes relacionats amb els canvis químics ensenya els alumnes a valorar la importància de la química en la indústria per cobrir necessitats de l'ésser humà (nous materials, medicaments, aliments...).

Tractament de la informació i competència digital

- Es proposen diverses adreces de pàgines web interessants que reforcen els continguts que s'han treballat a la unitat.

Competència social i ciutadana

- S'ensenya als alumnes a respectar i valorar les opinions dels altres, encara que siguin contràries a les pròpies.
- S'ensenya als alumnes a reconèixer el treball científic en l'aprofitament de les fonts d'energia, com també a valorar l'energia i a no malbaratar-la. Es fomenta d'aquesta manera l'estalvi d'energia i, així, un desenvolupament sostenible.
- S'intenta que els alumnes prenguin consciència de l'alt consum energètic dels països desenvolupats.
- Es fomenta que els alumnes prenguin consciència de les conseqüències que el desenvolupament tecnològic té sobre el medi ambient i la necessitat de minimitzar-les, i així contribuir a aquesta competència.
- L'estudi de les reaccions químiques de combustió i d'oxidació enforteix els coneixements dels alumnes sobre qüestions mediambientals, com és l'efecte hivernacle. Aquestes reaccions produeixen molt diòxid de carboni, que augmenta l'efecte hivernacle i amb ell augmenta també la temperatura a la superfície terrestre.
- Es pretén fomentar el respecte per les normes de seguretat necessàries en la realització d'experiències, ja sigui en un laboratori escolar o en un d'industrial.

Competència d'aprendre a aprendre

- La pràctica continuada que els alumnes exerceixen al llarg del curs els desenvolupa l'habilitat d'aprendre a aprendre. És a dir, s'aconsegueix que els alumnes no deixin d'aprendre quan tanquen el llibre de text, sinó que siguin capaços de continuar aprenent de les coses que els envolten.

IES FREDERIC MOMPOU

CURS: 2008-09

NIVELL: 4t D'ESO

ÀREA /DEPARTAMENT: Ciències Experimentals /Física i Química

TÍTOL DE LA MATÈRIA: Física i Química

LLIBRE: "Ciències de la naturalesa. Física i Química 4t ESO" , Ed. Grup Promotor Santillana.

Competència d'autonomia i iniciativa personal

- El coneixement i la informació contribueixen a la consecució d'aquesta competència.

Competència comunicativa lingüística

- Es treballen de forma explícita els continguts relacionats amb l'adquisició de la competència lectora, a través de textos amb activitats d'explotació.